

i espaioses, cobertes per una espècie de volta de canó allargassada i obertes per un dels extrems.

El desenrotllament que *bóveda* va rebre a l'Argentina andina no és gaire diferent: a Mendoza hi ha les *Bóvedas de Corvalán* partida de regatge en els afores de la ciutat, però sobretot són famoses les *Bóvedas de Sanmartín* a la Vall d'Uspallata, base de l'exèrcit que deslliurà Xile en la campanya contra els espanyols, i que foren usades com a fonerries i base de proveïment pel general San Martín: «Las Bóvedas o fundiciones de Uspallata --- constituyen restos de antiguos cuarteles de los Incas y han sido utilizadas por San Martín como base para el aprovisionamiento del Ejército de los Andes» (diari «Los Andes», 27-iv-42 i 1-1-41), segons l'opuscle de la Direcció de Turisme foren usades «para la fundición del metal para el armamento del ejército libertador». Ara bé això devia venir ja de les terres lleoneses i gallegues, que tingueren un paper preponderant en la formació del castellà d'Amèrica: almenys és el que ens fa sospitar la toponímia: res més que en la toponímia major trobem ja els municipis de *La Bóveda* de Toro a la prov. de Zamora (2000 hab.), *Bóveda* del Río Almar a la de Salamanca (750 hab.) i l'important vila de *Bóveda* (5000 hab.) a la vall gallega de Lemos.

Admès, doncs, que hi ha una base semàntica, ens restaria, però, el greu dubte que causa la inexplicable terminació *-ila*. Admetent, en canvi, que *bóvila* sigui propagació d'un antic mot comarcal, petita supervivència del nostre germ. **bűwitha*, germana però no filla del cast. *bóveda*, aquesta grossa dificultat s'esvaiaria. Se sap que alguns parlars visigòtics tardans substituïen la fricativa sorda -*th*- entre vocals per la sonora correspondent *ð* (tal com s'esdevingué en llengües germàniques un poc més tardanes, com l'ags.), de la qual cosa trobà comprovacions M-L. en el seu estudi sobre l'onomàstica germànica del portuguès antic. Si això passà també en aquest mot, fóra possible que un visigòtic **bűwīða* vagi passar a *bóvila* per la substitució de la brillant sonora *ð* per la sonora, no gaire diferent, *-l*. No goso assegurar si aquesta és també l'explicació d'una forma *bòguera* que *AlcM* registra en un doc. mall. de 1766, si bé en el sentit de 'volta, cúpula' general, on la substitució de *ð* hauria estat en *-r*, semblant a la *-l*.

D'altra banda en el basc guip. *dobela, dobera* 'volta, especialment la d'un forn' (Schuchardt, *Bask. und Rom.*, *BhZRPb.* vi, 34), si surt de **bobela*, **bobera* (per dissimilació), tindriem el sentit mallorquí relatiu al forn però combinat amb aqueixa evolució de la terminació catalana. Pel que fa al sentit, tinguem en compte encara: que en llatí *fornax* 'forn de terrisser' té la mateixa arrel que *fornix*, *-icis*, 'volta'; que és típic de Cuba l'*hornillo de bóveda* (Pichardo, s. v. *buena*), i que una evolució semàntica igual però en sentit invers es dona en el cas del cast. *aljibe* > *ogiva*, i en *mazmorra*.

DERIV.: Potser n'és un de *buada* el men. *buval* sinònim de la *buada* del forn mallorquí. Però més aviat sembla tractar-se d'un canvi de sufix (potser per in-

fluència de *boval* 'corral de bous'), car ja hi ha un testimoni escadusser de la forma *boal* en un doc. de 1408 escrit en el Princ.: «que haje a mudar lo portal de la boal, qu'és de volta» (Miret, *TemplH*, p. 450).

¹ Especialment aquest i en general l'estudi d'aquells noms de lloc els reservo per a una investigació toponomàstica més detinguda, quan hi hagi lleure per tenir més en compte els *reàlia* i les dades històriques de cada un. El del poble del Baix Empordà en tot cas queda aclarit suficientment per la forma sui generis dels fets arquitectònics. — ² Notem que en aquest, com segurament en l'anterior i alguns altres, és ja clar el sentit que vaig veure a Clairà i pobles veïns. També ho és el de 1362, cit. a l'ed. Favre del Du C., on el context mostra clarament aquesta acc.: «super quodam operatorio et quadam buata constructa super carreriam».

³ Com a nom de lloc o de persona cita de més a més documentació, de *Bertrandus de Buada* i anàlegs, en docs. de 1152, 1158, 1159, 1168, 1224; Raymundo *Sa Buada* 1337. *Loco vocato Buadela* a Estagell a. 1292 (s. v. *buada*); «ad Buadam sicut alii mansi ad Sctam. Mariam», a. 1168, potser en el mateix doc. que publicà Alart a la RLR (III, 289): «mansum de Buada --- borda de Podio-Alamir», Costoja a. 1168. — ⁴ En la primera ed. *AlcM* dona a triar entre les grafies *boada* i *buada*; no és fins a la 2.ª ed. que es decideix per *boada*. Diu que a Son Servera pronuncien *boada* i que el solleric Salvador Galmés (1899) va escriure «com una imensa boada de forn», però Sóller és un dels pobles mallorquins que confonen la *o* àtona amb la *u*, i en hiatus (i més havent-hi la proximitat dels derivats de *bou* com *boer*, *boeral*, etc.) la ultracorrecció de *u* en *o* podia produir-se pertot. Hi ajunta un menorquí *buval*, com a nom de la cambra del forn, almenys a Ciutadella, i no se sap per què vol escriure'l *boval*, car és sabut que a Menorca no es pronuncia cap *o* àtona. Lamento que en la 2.ª ed. sembla que es tracti de cobrir la nova mercaderia *boada* amb la meua bandera, citant en aquest article l'etim. del basc *dobela* i del cast. *bóveda*, que vaig donar en el DCEC, com a provinents de **vol-vita* 'cúpula'; protesto contra això, car en aqueix article del DCEC no parlo per res del balear i menys de *buada* o *boada*. — ⁵ Holthausen, *Altsächs. Wb.*; Kluge, s. v. *bauen* (i *baude*, *bude*); Skeat (s. v. *booth*); Kahle, *Altnord. Gramm.* (§ 51, 134, 144, 386, 415, i gloss.); Ranke, *Altnord. Elbuch.* (gloss.; p. 72 i § 39.7). — ⁶ Com reconeixen els germanistes E. Kleinhans i el meu mestre Albert Bachmann (en *FEW* I, 665-6) **bűwīða* és la forma que podem suposar en a.-al. ant. i en burgundi. — ⁷ Ja és hora que hom desi l'«etimologia» de Balari, que se segueix repetint encara, ll. *fovea* 'clot', disculpable en el seu temps, però ara és ja un descrèdit referir-s'hi. — ⁸ La derivació de *BOVEM* 'bou', **BOVATA*, si de cas només es pot aplicar a un homònim, que de fet degué tenir alguna existència en època preliterària a Catalunya com a mesura agrà-